

NOWE TENDENCJE W ROLNICTWIE INDII

Opracowane na podstawie wypowiedzi ministra rolnictwa Indii D. Pandzabrao („Sielskoje Choziajstwo“ z dn. 14.X.1956 r.) oraz artykułu dyrektora wydziału informacji Zarządu Wspólnot Rozwojowych, R. K. Czatterdzi, z „Financial Times“.

Od około 4 lat realizowany jest w Indiach „Program Wspólnot Rozwojowych Wsi”. Programem tym objętych zostało już przeszło 88 milionów mieszkańców wsi, żyjących w 159 tysiącach wiosek (na ogólną liczbę 560 tysięcy wiosek). Zasadnicze założenia programu — środki jego realizacji i rola, jaką ludność wiejska i rząd mają odgrywać w jego realizacji — nie mają już charakteru eksperymentalnego. Program ten przeszedł już okres próby i obecnie został przyjęty powszechnie jako nowe podejście do rozwoju rolnictwa, mające przyczynić się do „lepszego i pełniejszego życia” wielu milionów mieszkańców wsi indyjskiej. Zachęcony pierwszymi sukcesami Programu, rząd Indii postanowił, że w ciągu najbliższych 5 lat Programem tym objęta zostanie cała wieś indyjska, a co najmniej 40% ziemi poddanej zostanie intensywnej uprawie. Celem Programu jest przezwyciężenie zacofania gospodarki rolnej i polepszenie bytu chłopów w drodze mobilizacji wszystkich ludzkich i materialnych rezerw wsi.

Chodzi o to, aby wzbudzić wśród ludności wiejskiej przeświadczenie o konieczności wzajemnej pomocy oraz dążenie do współpracy wzajemnej, jako niezbędnych warunków realizacji tego celu. Udział rządu w realizacji Programu to pomoc finansowa i techniczna oraz przydział kadr. W drugim planie pięcioletnim przeznaczonych zostanie na ten cel 150 mln funtów (1 995 mln rupii).

Program bierze pod uwagę warunki życia na wsi w całej ich złożoności i poprzez skoordynowanie wysiłków ludności miejscowej z wysiłkami rządu zmierza do przezwyciężenia zacofania wsi oraz do podniesienia stopy życiowej ludności wiejskiej.

Duży nacisk kładzie rząd na szkolenie kadr fachowych dla Wspólnot Rozwojowych. Pracują tu specjaliści z dziedziny agrotechniki, hodowli, organizacji pracy, zdrowia publicznego itp. Łączą się oni w grupy pracowników, które zwracają uwagę nie tylko na potrzeby ogólnego rozwoju wsi, ale koncentrują również swe wysiłki na specyficznych problemach, które wyłaniają się w trakcie pracy.

Dla lepszego zrozumienia wiejskich problemów Indii konieczne jest uświadomienie sobie następujących faktów:

- 1) Technika produkcji rolniczej w Indiach nie jest dotychczas oparta na podstawach naukowych. Chociaż dokonano wielkiego postępu w dziedzinie badań rolniczych, to jednakże wyniki tych badań nie zostały jeszcze skutecznie wykorzystane na szerszą skalę.
- 2) Dominacja systemu równego podziału spadku między wszystkich synów (posiadacza ziemi) oraz olbrzymi głód ziemi spowodowały rozdrobnienie indywidualnych posiadłości ziemskich, które i tak były niewielkie.
- 3) Udogodnienia irygacyjne dostępne są jedynie dla około 25% ogólnej powierzchni uprawnej. W strefach nawodnionych rolnik jest zatrudniony przez około 8 miesięcy, podczas gdy w strefie nie nawodnionej rolnik nie pracuje dłużej niż 4 miesiące. Dlatego istnieje tu duże bezrobocie całkowite i częściowe.

Biorąc pod uwagę działanie wyżej wymienionych czynników sytuację ludności wiejskiej Indii można określić jako sytuację zahamowanego rozwoju. Wysiłki, jakie poczyniono w przeszłości na rzecz rozwoju wsi poprzez Wydział Oświaty, Rolnictwa, Zdrowia itd., były tak nikłe, że rzeczywista pomoc udzielona rolnikom była znikoma.

Pierwszy plan pięcioletni zakładał jednoczesność walki o osiągnięcie pewnego stopnia rozwoju wsi w całym kraju z forsowaniem rozwoju w wybranych strefach przy stopniowym ich rozszerzaniu. Program Wspólnot Rozwojowych podjęty w 1952 roku zmierza do zastosowania koncepcji intensywnego rozwoju określonych stref na znacznie większą skalę. Proces intensywnego rozwoju obejmuje wszystkie dziedziny życia, chociaż w okresie pierwszego planu pięcioletniego główny nacisk położony był ze względu na ostry niedobór żywności, jakiego doświadczyły Indie kilka lat temu, na rozwój uprawy ziemi. Produkcja żywności od tego czasu znacznie się zwiększyła, a kraj jest obecnie prawie samowystarczalny w dziedzinie zaopatrzenia w żywność. Intensywny wzrost produkcji żywności będzie kontynuowany także w okresie drugiego planu.

Narodowa Rada Rozwoju postawiła już przed krajem zadanie 40-procentowego wzrostu produkcji żywnościowej w ciągu następnych 5 lat, a strefy objęte „Programem Wspólnot Rozwojowych“ odegrają naturalnie ważną rolę w tej dziedzinie. Ponadto w okresie drugiego planu pięcioletniego Program Wspólnot Rozwojowych koncentrować się będzie w większym stopniu na tych dziedzinach rozwoju wsi, w których w okresie pierwszego planu pięcioletniego nie dokonano znaczącego postępu. Dotyczy to przemysłu chałupniczego i drobnego oraz ruchu spółdzielczego.

Przemysł chałupniczy. W celu ożywienia przemysłu chałupniczego i drobnego utworzono specjalne ośrodki badawcze. 26 wzorcowych obiektów drobnego przemysłu rozpoczęło funkcjonowanie w strefach objętych Programem Wspólnot Rozwojowych, a rezultaty tej działalności wskażą drogę rozszerzenia programu rozwojowego w tej dziedzinie życia wiejskiego. Opracowano również tymczasowy program szkolenia działaczy, którzy zajmować się będą przemysłem chałupniczym w strefach, gdzie planuje się powstanie takiego przemysłu.

Spółdzielczość. Najbardziej rozwiniętą formą spółdzielczości w rolnictwie Indii są spółdzielnie (towarzystwa) kredytowe, które udzielają chłopom pożyczek pieniężnych na różne potrzeby gospodarcze. Spółdzielnie te są finansowane przez rejonowe banki kredytowe związane z bankami stanów. Według danych Indyjskiego Banku Rezerw na 1954 rok skupiały one około 16 milionów członków. Prócz tego w Indiach istnieje ponad 35 000 spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni zaopatrzenia i zbytu, produkcji i zbytu oraz innych towarzystw spółdzielczych.

W Programie Wspólnot szczególną uwagę przywiązuje się do rozwoju nowych spółdzielni kredytowych oraz do przezwyciężenia dotychczasowych błędów w organizacjach spółdzielczych. W tym celu utworzony został Państwowy Bank Indii, który przewiduje utworzenie w ciągu 5 lat 400 oddziałów w różnych częściach kraju, zwiększenie udogodnień kredytowych dla spółdzielni, zwiększenie sum na kredyty.

Podczas gdy w okresie drugiego planu nacisk będzie położony na dwie wyżej wymienione ważne dziedziny rozwoju rolnictwa (chałupnictwo i spółdzielczość), inne aspekty prac Wspólnot Rozwojowych nadal będą traktowane z taką samą uwagą, jak to miało miejsce w pierwszym planie.

Rezultaty tej pracy w minionym okresie są bardzo widoczne. Pewne światło na tę działalność mogą rzucić następujące fakty (liczby podane na str. 106 wskazują sytuację we wrześniu 1955 roku).

W następstwie tej działalności zwiększyła się produkcja rolnicza. Pewne doświadczenia przeprowadzone przez Narodową Komisję Zbiorów wykazały wzrost produkcji zbóż o 25⁰/₁₀₀ w strefie objętej Programem Wspólnot w porównaniu z sąsiednimi strefami, nie objętymi tym Programem. Badania te prowadzone są nadal.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że realizacja Programu Wspólnot Rozwojowych przyczyniła się do podniesienia dobrobytu gospodarczego i społecznego ludności objętej tym Programem. Niezwykle istotnym rezultatem dotychczasowej realizacji tego Programu są przemiany w świadomości wielu wieśniaków, zrodzenie się poczucia, iż są oni budowniczymi własnego losu. Zaistnienie tego typu przemian oznacza, że program ma nieograniczone możliwości dalszego rozwoju i realizacji.

Rozprowadzono	—	nawozów sztucznych i nasion kwalifikowanych	— 10 mln maund*
Otwarto	—	wzorcowych farm	— 900 tys.
Rozszerzono	—	areal sadów owocowych i warzywnych o	— 160 000 ha
Dokonano	—	melioracji ziem na obszarze	— 256 000 ha
Dokonano	—	irygacji ziem na obszarze	— 0,6 mln ha
Ułożono	—	drenów	— 3,2 tys. km
Zbudowano	—	gnojowni i latryn wiejskich	— 350 000
Odnowiono	—	studni	— 72 000
Otwarto	—	szkół	— 11 000
Otwarto	—	ośrodków oświaty dla dorosłych	— 30 000
Przeszkolono	—	dorosłych	— 500 000
Utworzono	—	zrzeszeń spółdzielczych	— 27 000
Zbudowano	—	dróg kołowych	— 44 800

Ta zmiana poglądów (ludności wiejskiej) jest dokonywana poprzez aktywny udział wieśniaków w planowaniu i wprowadzaniu w życie Programu. Wieś indyjska odpowiedziała na Program z rozmachem. Kiedy 4 lata temu rozpoczęto realizację Programu, inicjatorzy tego przedsięwzięcia obawiali się, czy ludność uzna ten Program za własny i czy będzie go realizowała. Obawy te zostały wkrótce rozproszone przez olbrzymi entuzjazm, jaki ludność okazała dla Programu, oraz przez dobrowolne wkłady ziemi, pracy i pieniędzy na rzecz tego programu. Wydatki rządu na realizację tego programu do

września 1955 roku wynosiły 310 mln rupii (62 mln dolarów), wartość zaś udziału ludności w realizacji tego programu w postaci pracy, pieniędzy i ziemi wynosiła 180 mln rupii (około 36 mln dolarów), tj. 58% wszystkich wydatków rządowych.

Stopień udziału ludności (w realizacji programu) nieustannie zwiększa się i istnieje nadzieja, że w końcu drugiego planu pięcioletniego duch programu nie tylko przeniknie całą wieś indyjską, lecz koszty utrzymania aparatu administracyjnego zajmującego się realizacją tego programu utrzymane zostaną na najniższym poziomie.

A. Sz.

* maund = 37,82 kg.